

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO U 2019. POKAZATELJI ZA MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Izvršni sažetak

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO U 2019. POKAZATELJI ZA MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Naručio

*Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO)
od KPMG-a u Španjolskoj*

Listopad 2019.

Izvršni sažetak

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO U 2019.
POKAZATELJI ZA MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Snažno i stabilno gospodarstvo ključno je za postizanje ciljeva Europske unije (EU), a mala i srednja poduzeća ključna su za stvaranje radnih mjesta i gospodarski rast u EU-u.

Ne smije se podcijeniti važnost malih i srednjih poduzeća za gospodarstvo EU-a. U godišnjem izvješće o malim i srednjim poduzećima u EU-u za 2017./2018. ⁽¹⁾ pokazalo se da ona zapošljavaju dva od tri zaposlenika i stvaraju 57 % dodane vrijednosti u EU-u. Međutim, procjenjuje se da samo 30 – 60 % malih i srednjih poduzeća opstanu i nakon pet godina poslovanja. Kako bi se pomoglo gospodarstvu EU-a, mala i srednja poduzeća trebaju potporu kako bi prebrodila to razdoblje, a inovacije su jedan od glavnih razloga za rast i opstanak poduzeća.

Zahvaljujući inovacijama mala poduzeća jačaju i rastu i zapošljavaju više radnika, što će u konačnici dovesti do većeg i snažnijeg gospodarstva EU-a. Zbog toga treba poticati inovacije unutar malih i srednjih poduzeća kako bi se time poduprla nastojanja Komisije za postizanjem pametnog i održivog gospodarskog rasta.

Intelektualno vlasništvo ima ključnu ulogu u promicanju inovacija jer onima koji ulažu vrijeme, napore i novac u inovacije pruža mehanizam kojim mogu zaštititi inovacije i ostvariti korist od njih.

Zajedničkim projektom EUIPO-a i Europskog patentnog ureda „Brzorastuća poduzeća i prava intelektualnog vlasništva” ⁽²⁾ pokazalo se da mala i srednja poduzeća s registriranim pravima intelektualnog vlasništva imaju 21 % više izgleda za naknadni rast i 10 % više izgleda da postanu brzorastuća poduzeća. Usto, poduzeća s većim brojem prava intelektualnog vlasništva još će češće ostvariti velik rast.

EUIPO je 2016. objavio prve pokazatelje za malo i srednje poduzetništvo kako bi dao određeni uvid u to zašto mala i srednja poduzeća registriraju ili ne registriraju prava intelektualnog vlasništva i s kojim se problemima pritom susreću. Ova je studija navođena u brojnim političkim dokumentima na nacionalnoj razini i razini EU-a, uključujući i radni dokument službi Komisije „Intelektualno vlasništvo u službi malih i srednjih poduzeća radi poticanja inovacija i rasta” ⁽³⁾.

U okviru svoje predanosti ažuriranju svojih glavnih studija svake tri godine, Europska promatračnica za povrede prava intelektualnog vlasništva (Promatračnica) povjerila je KPMG-u izradu nove studije za 2019. o stavovima malih i srednjih poduzeća u pogledu prava intelektualnog vlasništva. Cilj je studije bolje razumjeti kako mala i srednja poduzeća u EU-u percipiraju prava intelektualnog vlasništva i kako se njima služe. To će donositeljima odluka omogućiti ažuriranu i relevantnu bazu dokaza koja će im poslužiti

⁽¹⁾ [Izvješće o malim i srednjim poduzećima u EU-u za 2016./2017.](#)

⁽²⁾ [Brzorastuća poduzeća i prava intelektualnog vlasništva.](#)

⁽³⁾ [Radni dokument službi Komisije „Intelektualno vlasništvo u službi malih i srednjih poduzeća radi poticanja inovacija i rasta”.](#)

kao temelj za osmišljavanje politika radi podizanja svijesti i boljeg korištenja pravima intelektualnog vlasništva.

Koristeći se podacima Eurostata, EUIPO je oblikovao reprezentativan i stratificiran uzorak malih i srednjih poduzeća iz svih 28 država članica EU-a. Uzorak je osmišljen kao usporedba pretjeranog uzorkovanja malih i srednjih poduzeća s pravima intelektualnog vlasništva u odnosu na opću populaciju (oko 50 % nositelja prava intelektualnog vlasništva) kako bi se mogli prikupiti mjerodavni rezultati o pitanjima povezanim s vlasništvom prava intelektualnog vlasništva.

Ukupno je provedeno 8 349 razgovora s malim i srednjim poduzećima, a obuhvaćeni su svi sektori, veličine poduzeća i zemlje. U većini analiza u ovom izvješću mala i srednja poduzeća podijeljena su u dvije podskupine: ona poduzeća koja tvrde da su nositelji prava intelektualnog vlasništva (4 401) i ona koja tvrde da to nisu (3 948).

Kao i u pokazateljima za mala i srednja poduzeća za 2016., anketiranje malih i srednjih poduzeća obavljeno je telefonskim putem, a ponuđena im je mogućnost dovršavanja postupka na internetu. Upitnik je bio dostupan na 23 jezika EU-a, a anketiranje je provedeno na odabranom jeziku malog i srednjeg poduzeća.

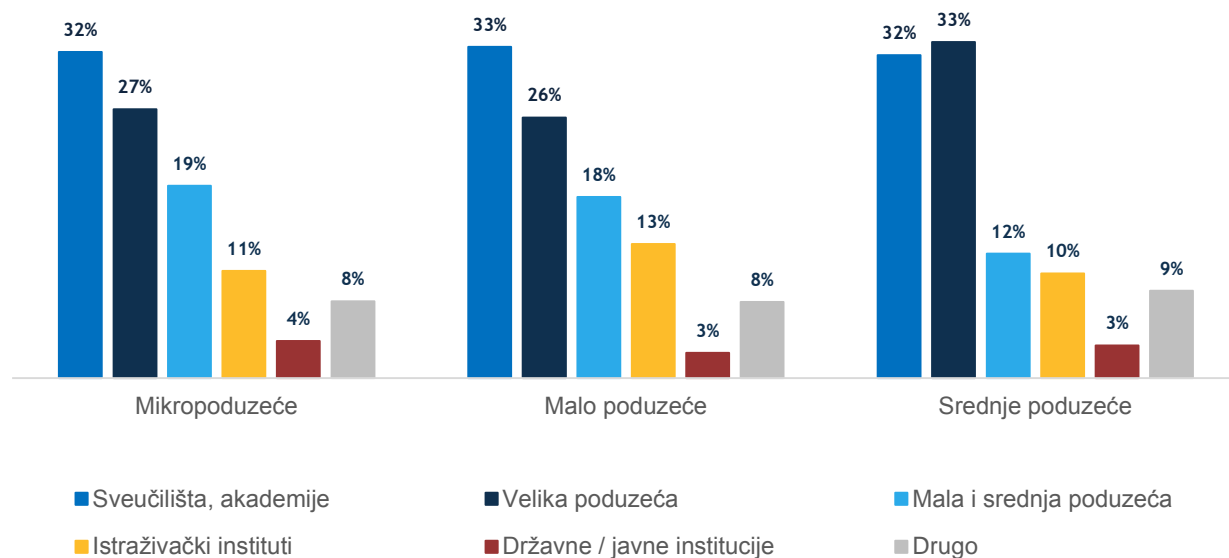
Ključni nalazi

Inovacije – percepcija i stvarnost

Inovacije su neophodne za gospodarski rast, a većina malih i srednjih poduzeća (58 %) tvrdi da su inovativna. Vjerojatnije je da će nositelji prava intelektualnog vlasništva biti inovativni, što tvrdi njih 73 %, u usporedbi s 42 % onih koji nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva. Većina inovacija nalazi se u području razvoja novih proizvoda, pri čemu je 63 % nositelja prava intelektualnog vlasništva i 31 % onih koji to nisu bilo inovativno u tom području.

Usto, gotovo je dvostruko veća vjerojatnost da će nositelji prava intelektualnog vlasništva surađivati s drugim organizacijama na novim inovacijama od onih koji nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva. Najčešći su suradnički partneri nositelja prava intelektualnog vlasništva sveučilišta i akademije i sudjeluju u gotovo trećini (32 %) slučajeva. Suradnička poduzeća koja nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva radije uspostavljaju partnerstvo s velikim poduzećima (34 %).

Suradnički partneri nositelja prava intelektualnog vlasništva prema veličini poduzeća

Za nositelje prava intelektualnog vlasništva registrirana prava intelektualnog vlasništva rezultat su gotovo polovice (46 %) suradnji, a oni su nositelji ili sunositelji prava intelektualnog vlasništva u 76 % slučajeva. Ta skupina vjeruje da su žigovi najvažnije pravo intelektualnog vlasništva, pri čemu 58 % njih tvrdi da su žigovi „vrlo” važni za zaštitu njihove sposobnosti ostvarivanja konkurentske prednosti od aktivnosti povezanih s inovacijama.

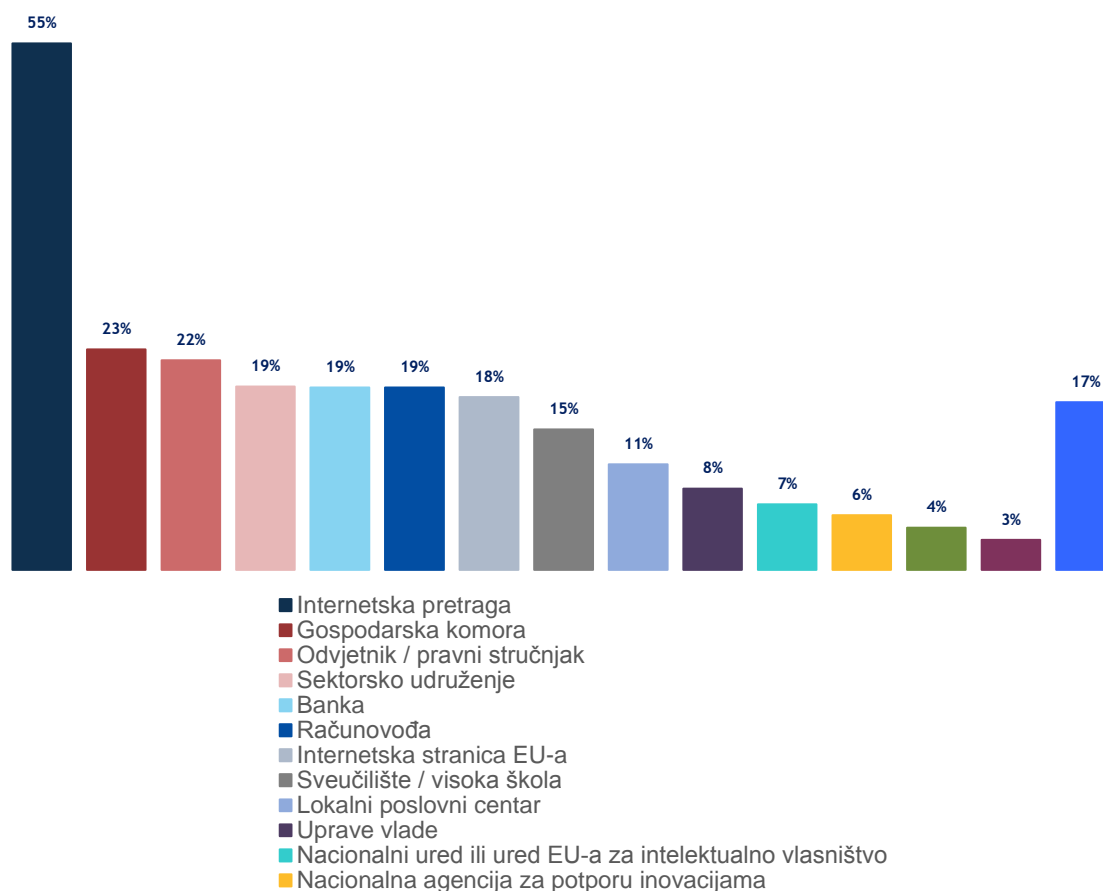
Usporedba važnosti koju nositelji prava intelektualnog vlasništva pridaju zaštitnim mjerama (2016. – 2019.)

PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA	2019.	2016.
Žig	58 %	38 %
Patent	32 %	16 %
Autorska prava	21 %	16 %
Dizajn	24 %	22 %
Oznaka zemljopisnog podrijetla	12 %	14 %
Oplemenjivačko pravo / oplemenjivačko pravo na biljnu sortu	7 %	2 %
Topografija poluvodičkih proizvoda	6 %	1 %
Korisni model	11 %	7 %

Poznavanje prava intelektualnog vlasništva i izvori informacija

Postoje mnogobrojni izvori informacija za potporu poslovanju pa je malim i srednjim poduzećima često teško znati gdje ih pronaći. Najčešće upotrebljavani izvor informacija za razvoj poslovanja malih i srednjih poduzeća koja su nositelji prava intelektualnog vlasništva jest internet, a 55 % te skupine služi se njime. Stručnjaci poput gospodarskih komora (23 %) i pravnih savjetnika (22 %) ubrajaju se među najčešće upotrebljavane druge izvore.

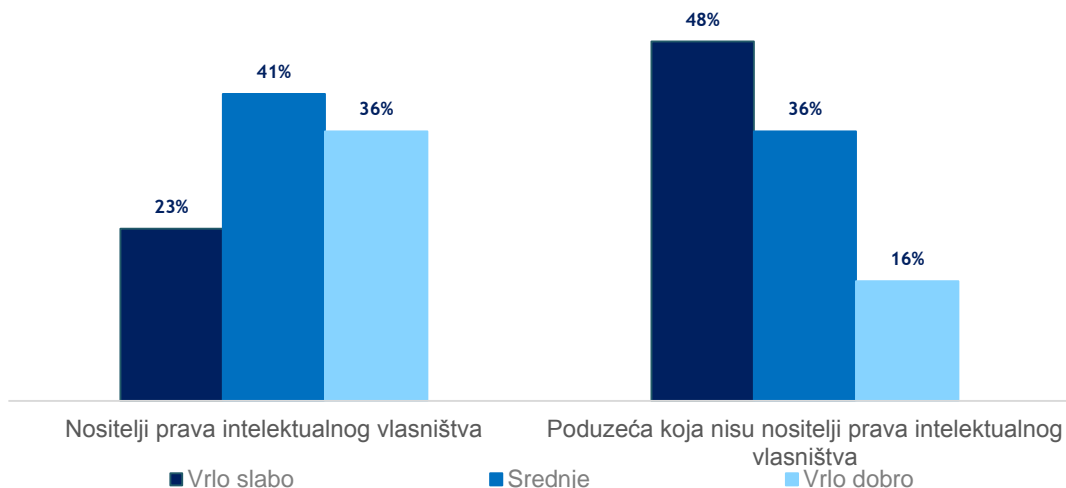
Izvori informacija nositelja prava intelektualnog vlasništva za poslovni razvoj

Međutim, kad se traže informacije posebno povezane s registracijom prava intelektualnog vlasništva, nositelji prava intelektualnog vlasništva češće će tražiti podršku pravnika (50 %). Samo je 19 % onih koji nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva tražilo informacije prije nego što su odlučili da ih neće registrirati. Internet je bio njihov preferirani izvor informacija, pri čemu je 26 % njih odabralo tu mogućnost.

Prvi je korak u korištenju intelektualnim vlasništvom razumijevanje njegove definicije i kako ono utječe na poslovanje. U skladu s očekivanjima, mala i srednja poduzeća koja su nositelji prava intelektualnog vlasništva bolje su upoznata s njima od onih koja nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva: 77 % nositelja prava intelektualnog vlasništva srednje su upoznati ili su jako dobro upoznati s njima, u usporedbi s 52 % onih koji nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva.

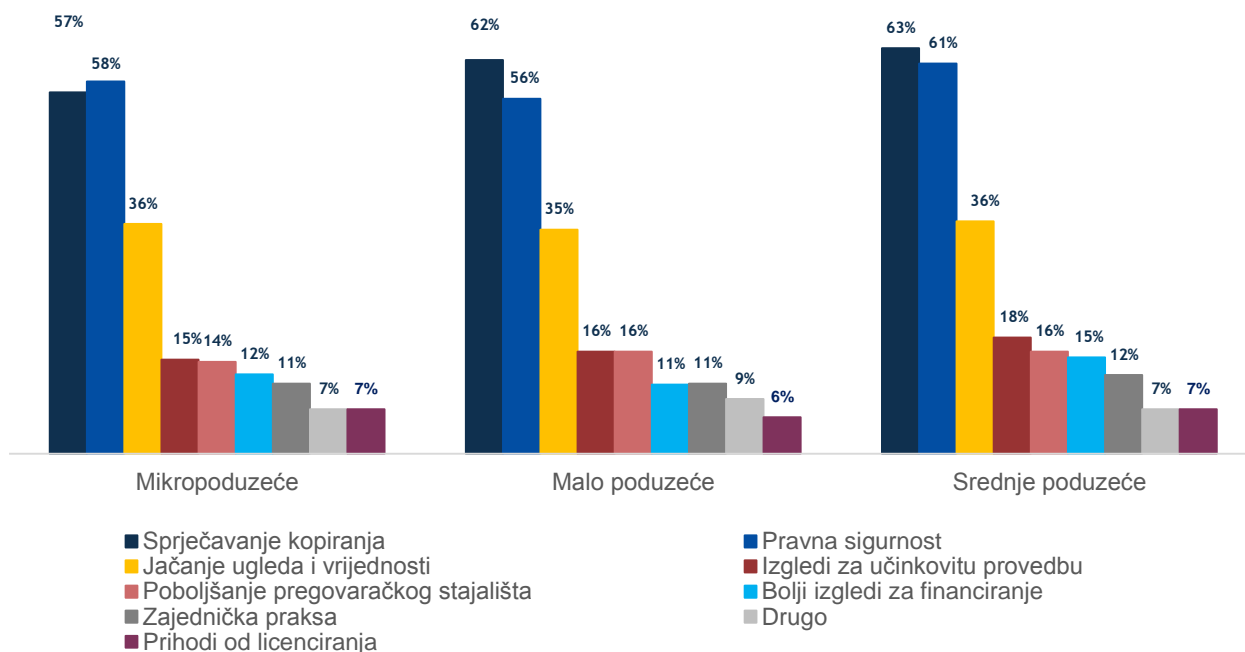
Poznavanje prava intelektualnog vlasništva prema vrsti poduzeća

Razlozi i utjecaj odluka na registriranje prava intelektualnog vlasništva

Jedan od glavnih razloga za povećanje korištenja pravima intelektualnog vlasništva jest stjecanje boljeg razumijevanja njihovih prednosti. Glavni razlozi koje su mala i srednja poduzeća koja su nositelji prava intelektualnog vlasništva navela bili su sprječavanje kopiranja (59 %), povećanje pravne sigurnosti (58 %) i poboljšanje ugleda i vrijednosti poduzeća (36 %). Kada se analiza provodi prema veličini poduzeća, redoslijed za mala i srednja poduzeća ostaje isti. Međutim, mikros subjekti više ističu važnost pravne sigurnosti u odnosu na sprječavanje kopiranja.

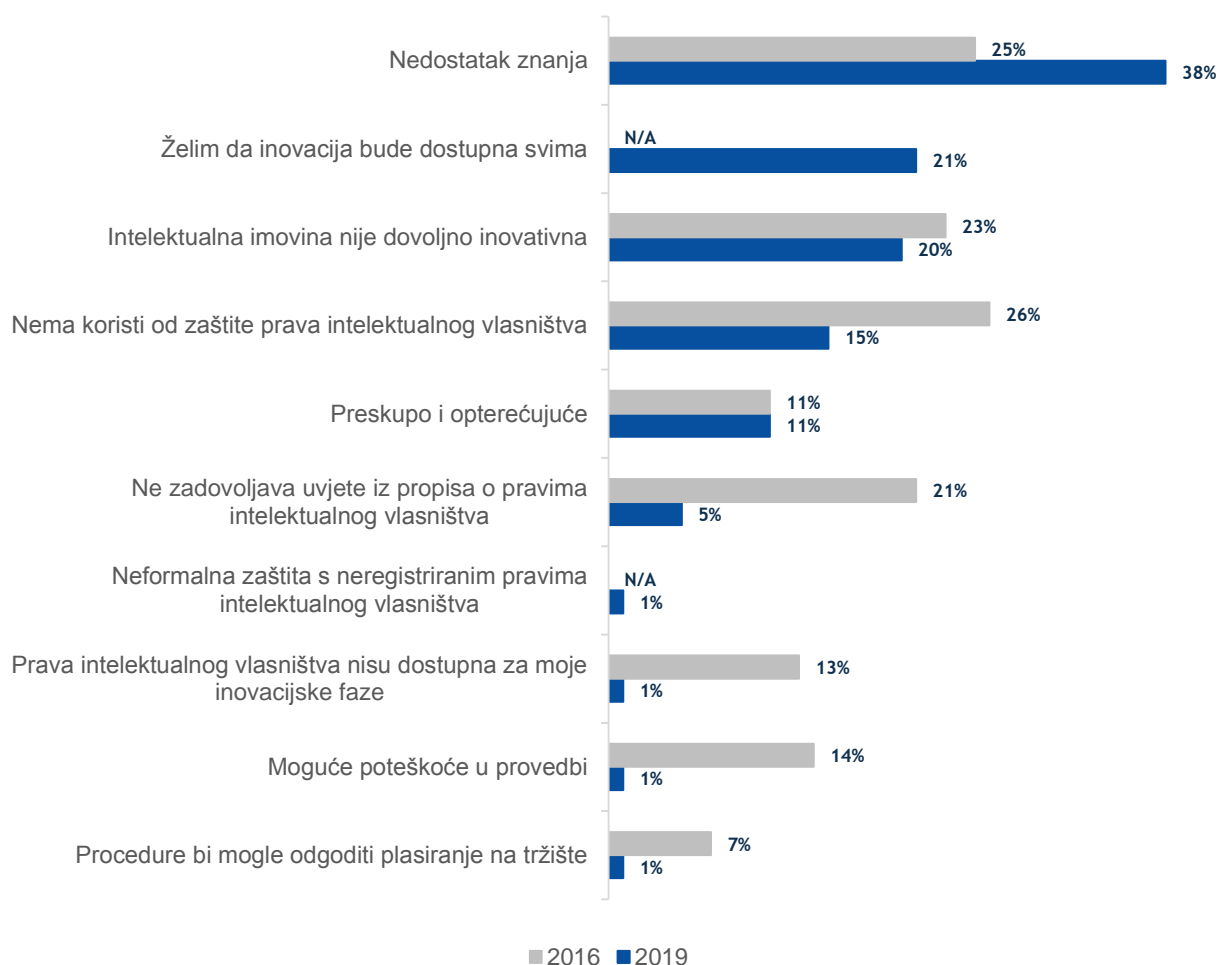
Glavni razlozi za registriranje prava intelektualnog vlasništva prema veličini poduzeća

Nakon registracije 54 % nositelja navelo je pozitivan učinak. Glavni zabilježeni učinci bili su jačanje ugleda (52 %), povećanje prometa (39 %) i mogućnosti pristupa novim tržištima (37 %). Samo 1 % nositelja prava intelektualnog vlasništva zabilježilo je negativan učinak, pri čemu je 53 % njih utvrdilo prekomjerni trošak (vremena i novca) za registraciju. Međutim, to nije zajedničko gledište jer 61 % nositelja prava intelektualnog vlasništva tvrdi da nisu imali poteškoća pri registraciji prava intelektualnog vlasništva.

Za poduzeća bez registriranih prava intelektualnog vlasništva glavni je razlog izostanka registracije nedostatak znanja o suštini intelektualnih prava i njihovim prednostima. Postotak onih koji su naveli taj razlog porastao je s 25 % u 2016. na 38 % u 2019. Doista, 61 % poduzeća koja nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva razmotrili bi njihovu registraciju da su bolje razumjeli prava intelektualnog vlasništva. Drugi najpopularniji razlog za izostanak registracije u 2019. bio je altruističnije prirode, odnosno 21 % malih i srednjih poduzeća željelo je svoje inovacije učiniti dostupnima svima koji se njima žele služiti.

Glavni zabilježeni razlozi zbog kojih poduzeća koja nisu nositelji prava intelektualnog vlasništva nisu registrirala ta prava

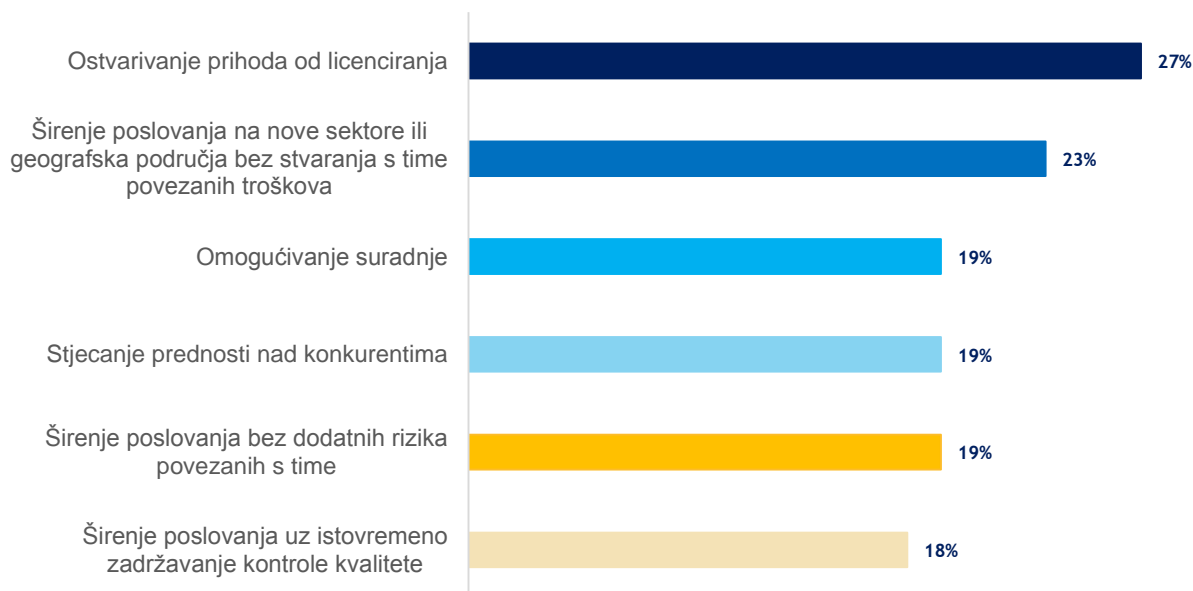
Unovčenje inovacija

Mala i srednja poduzeća često prava intelektualnog vlasništva promatraju kao trošak, a ne ulaganje, zbog toga što je dodana vrijednost često nedovoljno shvaćena. Svega 25 % srednjih poduzeća koja su nositelji prava intelektualnog vlasništva provelo je stručnu procjenu svoje nematerijalne imovine, a ta brojka pada na 20 % za mala i mikropoduzeća koja su nositelji prava intelektualnog vlasništva.

Općeniti nedostatak znanja o maksimalnom iskorištavanju potencijala prava intelektualnog vlasništva prisutan je u brojnim malim i srednjim poduzećima koja su pokušala ostvariti financijsku dobit od svoje nematerijalne imovine. Premda je pristup financijskim sredstvima jedno od najznačajnijih pitanja za mala i srednja poduzeća, samo je 13 % nositelja prava intelektualnog vlasništva pokušalo ostvariti financijsku dobit od svoje nematerijalne imovine. Međutim, gledajući s vedrije strane, 9 % njih uspjelo je u tome.

Kada je riječ o komercijalizaciji, 24 % ispitanih nositelja prava intelektualnog vlasništva potpisalo je licenciju koja uključuje prava intelektualnog vlasništva, pri čemu njih 71 % licenciju za svoja prava intelektualnog vlasništva ustupa drugim organizacijama. Glavni razlozi za to bili su ostvarivanje dodatnih prihoda (27 %) i širenje na nova područja (sektore i geografska područja) bez stvaranja s time povezanih troškova (23 %).

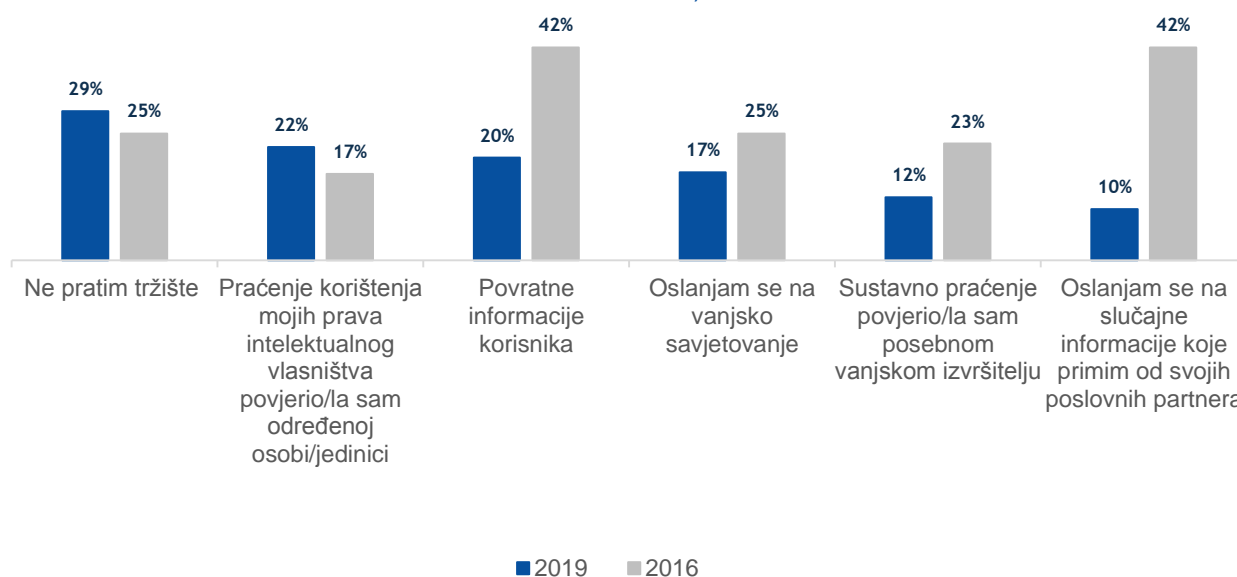
Glavnih šest razloga zbog kojih nositelji prava intelektualnog vlasništva licenciraju ta prava

Provedba

Povreda registriranih prava intelektualnog vlasništva može biti razlog za zabrinutost za mala i srednja poduzeća. Otprilike 55 % nositelja prava intelektualnog vlasništva navodi da će kopiranje koje provode konkurenti biti najveća prijetnja njihovim pravima intelektualnog vlasništva u nadolazećoj godini. Međutim, 29 % nositelja prava intelektualnog vlasništva ništa ne poduzima u pogledu praćenja povreda prava intelektualnog vlasništva na tržištu. Za one koji to čine, najčešće upotrebljavane metode jesu da zaposlenik ili poseban odjel prate upotrebu (22 %) i analiziraju povratne informacije korisnika (20 %).

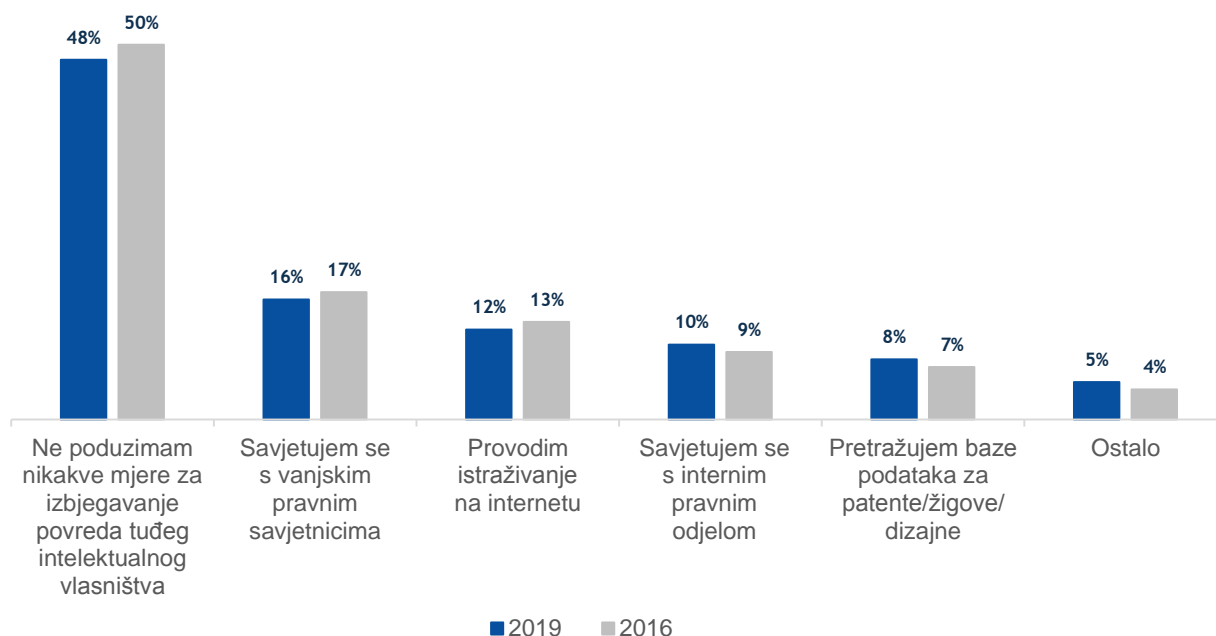
Mjere koje mala i srednja poduzeća primjenjuju za praćenje povreda prava intelektualnog vlasništva (2016. – 2019.)

Broj malih i srednjih poduzeća koja su pretrpjela povredu prava intelektualnog vlasništva u prethodne tri godine pao je s 31 % u 2016. na 24 % u 2019. Žigovi su bili najčešće povrijeđeno pravo (48 %), nakon čega su slijedili patenti (24 %). Najčešće posljedice povrede prava intelektualnog vlasništva bili su gubitak prometa (33 %) i narušavanje ugleda (27 %).

S obzirom na štetu koju povreda može uzrokovati, zabrinjava trend da gotovo polovica (48 %) malih i srednjih poduzeća ne poduzima mjere kako bi izbjegla povrede prava intelektualnog vlasništva drugih poduzeća. Oni koji te mjere poduzimaju najčešće se služe mjerama kao što su savjetovanje s pravnicima (16 %) i istraživanje na internetu (12 %).

Usporedba mjera koje su mala i srednja poduzeća poduzela radi izbjegavanja povreda prava intelektualnog vlasništva treće strane

U ovoj studiji dolazi do izražaja da je glavna prepreka u registraciji prava intelektualnog vlasništva za mala i srednja poduzeća njihovo nedovoljno poznavanje intelektualnog vlasništva i koristi koju ono može imati za njihovo poslovanje. Mnoga su od njih zainteresirana za informacije koje će pridonijeti njihovu poslovanju, ali i dalje je potrebna veća svijest o prednostima prava intelektualnog vlasništva.

Kako bi se dodatno potaknuo rast malih i srednjih poduzeća u tom području, poruke kojima se nastoji razviti svijest o pravima intelektualnog vlasništva trebale bi malim i srednjim poduzećima pokazati na koji način intelektualno vlasništvo može povoljno utjecati na unaprjeđenje poslovanja. Te se poruke zatim trebaju proširiti na mjestima i kanalima uobičajenima za mala i srednja poduzeća. U studiji je utvrđeno da se vlasnici prava intelektualnog vlasništva često ne služe istim kanalima kao oni koji to nisu i da se ti kanali znatno razlikuju i među zemljama, što znači da je potrebno osmisliti prilagođen pristup za razvoj svijesti o toj temi.

INTELEKTUALNO VLANSIŠTVO U 2019. POKAZATELJI ZA MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Izvršni sažetak

Listopad 2019.